

Соціокомунікативна детермінованість жанрів

Для сучасних лінгвістичних досліджень характерний інтерес до жанру як однієї з найважливіших категорій спілкування та інтеракції, які функціонують у сферах мовлення. Незважаючи на емпіричні дані та спостереження щодо особливостей та рис різних жанрів, їх соціокомунікативна сутність залишається недостатньо дослідженою, що і визначило мету даної розвідки.

Термін «жанр» у сучасному розумінні охоплює розмаїття типізованих форм комунікації, які належать усім без винятку сферам суспільного життя [3: 8]. Це відносно стійкий тематичний, композиційний і стилістичний тип висловлювання [2: 352], що має функціональну, соціально зумовлену природу [1: 241-242]. Тобто, певні соціальні функції і певні, специфічні для кожної сфери, умови мовленнєвого спілкування породжують жанри. Їх розмаїття необмежене, як і багатство та варіативність видів і форм суспільного життя.

Жанр є типізованою риторичною дією, що відображає повторювані соціальні ситуації. Жанри невід'ємні від цих ситуацій та різноманітних контекстів свого існування (професійних, інституційних та культурних) [цит. за 3: 11]. Зміни у соціальних ситуаціях, контекстах та їх інтерпретаціях призводять до модифікації жанрів. Водночас функціонування жанрів відтворює, підтримує та формує структури суспільного життя.

Жанри виступають засобами досягнення комунікативних цілей відповідних дискурсивних спільнот, відображаючи їх епістемологію, ідеологію та соціальну онтологію [4]. Жанрові форми визначають характер мислення і дискурсивної поведінки мовної особистості. У процесі розвитку соціолінгвістичної компетенції людини система жанрових фреймів стає іманентною структурою її свідомості [2: 354]. Це полегшує процеси

утворення та формування думки, а також сприйняття інших висловлювань, оскільки жанрові ярлики та відповідні художні засоби допомагають авторіві, надаючи сталі канони, своєрідну матрицю, за допомогою якої він втілює свій творчий задум [цит. за 3: 9].

Отже, вивчення соціокомунікативної детермінованості жанрів уможливорює розгляд проблематики жанру і влади у суспільстві, жанру і національної культури, жанру і професії, а також локального аналізу функціонування певного жанру у певному невеликому соціумі. У подальшому вважаємо за доцільне дослідити особливості проблематики жанру і професій.

Список використаної літератури:

1. Бахтин М.М. Проблемы речевых жанров // Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1979. – 423 с.
2. Салимовский В.А. Речевой жанр // Стилистический энциклопедический словарь русского языка / под. ред. М.Н. Кожинной ; члены редколлегии: Е.А. Баженова, М.П. Котюрова, А.П. Сковородников. – 2-е изд., испр. и доп. – М. Флинта: Наука, 2006. – 696 с.
3. Яхонтова Т.В. Лінгвістична генеалогія наукової комунікації: монографія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 420 с.
4. Swales J. Genre analysis: English in academic and research settings: Cambridge University Press, 1990. – 260 p.